

Р. Н. Савчак, Б. В. Гой
Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра дизайну архітектурного середовища

СТАН ДОСЛІДЖЕНОСТІ АРХІТЕКТУРИ ПОЛЬСЬКОГО ТЕАТРУ В УКРАЇНІ ТА У СВІТІ У ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛАХ

© Савчак Р. Н., Гой Б. В., 2018

Окреслено стан вивчення архітектури польського театру в Україні та у світі. Висвітлено особливості та відмінності у дослідженні цього питання у зарубіжних та вітчизняних працях. Проблематику дослідження, незважаючи на багатогранність та складність для всебічного висвітлення, частково подано у сучасних роботах на якісно новому рівні.

Ключові слова: джерела, наукові дослідження, архітектура польського театру, Україна, світ.

Постановка проблеми

Театр від часу свого зародження завжди був невід'ємною частиною соціально-культурного життя людства. Політичні, культурні, соціально-економічні, етнічні чинники більшою чи меншою мірою впливали на його становлення та розвиток. В Україні, державі зі складною долею та непростим історичним минулим, ці чинники вагомо позначилися на театральному мистецтві. Український театр виник і зростав у непростому для осмислення та аналізу полікультурному соціально-економічному просторі, вплив на який, окрім загальносвітових мистецьких та наукових течій, здійснювали також сусідні країни та держави, до яких належала Україна. З цих причин висвітлення будь-якої ланки суспільного, політичного, культурного, наукового та інших аспектів життя українського народу не можливе без окреслення багатьох аспектів досліджуваного питання.

Історія польського етносу на території України починається практично від часу створення Київської Русі, але найвизначнішим етапом його становлення на наших теренах варто вважати XIV ст. У XIV ст. поляки завойовують Галицько-Волинське князівство, а з середини XVI ст. – часу об'єднання Польщі і Литви в єдину державу – Річ Посполиту, згідно з Люблінською унією (1569 р.), захоплюють Волинь, Брацлавщину, Київщину і частково Лівобережну Україну. У цей час відбулося також і масове переміщення в Україну польського населення, а, відповідно, і утвердження польської культури та науки на теренах нашої держави.

Вивчення джерельної бази, як і фактографічного матеріалу, архівних матеріалів та інших видів інформації, є однією з основних складових наукових досліджень. Історію українського театру, зокрема і польського театру, на етнічних землях, як і історію української архітектури, досі вичерпно та комплексно ще не висвітлено у наукових працях і розвідках, тому будь-які дослідження, які розкривають ці питання залишаються актуальними та затребуваними в українській, польській та світовій науковій практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідження історії архітектури театральних просторів в Україні сьогодні лише розпочато. Серед новітніх вітчизняних праць з цієї тематики варто зазначити роботи таких науковців як В. Проскуракова, Б. Гоя, О. Дудки, Ю. Ямаша та інших [11; 12; 4; 16]. Сучасні зарубіжні та вітчизняні наукові розвідки не торкалися теми дослідження безпосередньо польського театру на Україні, а лише коротко окреслювали її під час розкриття питань історії, культури, мистецтва України, серед них роботи А. Випих-Гавронської, А. Маршалека, О. Паламарчука, Г. Лужницького,

О. Ноги, О. Карліної, В. Виткалова, О. Волосатих, М. Костриці, Р. Пилипчука та інших [29; 27; 8; 9; 10; 5]. В ході дослідження серед вітчизняних та зарубіжних видань не було виявлено окремої праці присвяченої архітектурі польського театру в Україні. З цієї причини всі опрацьовані джерела містили лише штрихи до окреслення проблематики роботи.

Постановка завдання

Цю статтю присвячено дослідженню вітчизняної та зарубіжної історіографії архітектури польського театру в Україні, дослідженню основних особливостей та відмінностей у висвітленні даного питання у світових та українських працях.

Виклад основного матеріалу

Історіографічне дослідження будь-якого питання зазвичай розпочинається з визначення суті досліджуваної проблематики та її зв'язку з іншими галузями науки. Архітектура польських театрів в Україні як спеціальна вузькогалузева тема, стан вивчення якої перебуває ще на зародковому етапі, потребує комплексного дослідження багатогранної тематики культури та історії України з цього питання. З огляду на відсутність окремих робіт, присвячених архітектурі польських театрів в Україні, вивчення її історіографії оснований на характеристиці праць, які розкривають окремі грані досліджуваного питання. Здебільшого віднайдені роботи присвячені історії архітектури, історії України, історії культури України, історії польсько-українських суспільно-культурних зв'язків. Серед вітчизняних видань найчастіше це праці з історії України та української культури, які висвітлюють певний культурно-часовий прошарок історії української культури, науки та мистецтва загалом і театрального мистецтва; зокрема це роботи І. Огієнка, І. Хоми, В. Шейка, Є. Годованого, Г. Лужницького, Р. Пилипчука та інших [15; 8; 9].

Історію українського театру сьогодні вивчено ще не вичерпно, але наявні праці, окреслюючи загальну проблематику досліджуваного питання, торкаються і питання внеску поляків у культурне та театральне життя України, зокрема це роботи О. Паламарчук, Г. Лужницького, О. Ноги, О. Карліної, М. Костриці [8; 9; 10; 5]. До прикладу штрихи до висвітлення внеску поляків у культуру та історію повітових міст Волині в першій половині XIX ст. знаходимо у дослідженні О. Карліної “Театральне життя у повітових містах Волинської губернії в першій половині XIX ст.”, а у праці Г. Лужницького “Український театр” – їх роль у театральному житті України [5; 8; 9].

Праць з дослідження історії польського театру в Україні ще мало, але здебільшого вони, ґрунтуючись на дослідженні першоджерел, архівних матеріалів, становлять собою цінне наукове надбання, зокрема це роботи П. Горбатовського, Н. Томазової, В. Філлера, Я. Коморовського, С. Кучерепи, Т. Горбачевського та інших [20–22; 14; 6; 7; 3]. Серед видань цієї тематики варто виділити праці, присвячені вивченню польського театру в Києві. На сучасному етапі дослідження питання діяльності та культурно-історичного впливу київського польського театру у вітчизняній науці, як і у радянській, ще не вичерпане. Зокрема, це праці Н. Башинджагян, Г. Стронського, Н. Томазової [13; 14]. Польський театр у Києві як культурно-історичне явище детальніше досліджували польські вчені – П. Горбатовський, В. Філлер, Я. Коморовський [20–22; 24–25]. Зокрема, ґрунтовно дослідив польське театральне життя та функціонування польського театру у Києві і тематику україно-польських культурних зв'язків початку XX ст. у своїх монографіях “W szponach polityki: polskie życie teatralne w Kijowie 1919–1938” та “Polskie życie teatralne w Kijowie w latach 1905–1918” польський науковець П. Горбатовський [22; 20]. Праці вченого, в яких зосереджено увагу на описі зародження та розвитку польського театрального життя, розкривають широкий спектр польської театральної діяльності, окреслюючи також її вплив на культуру, політику та історію України та світу.

Висвітлення польського театрального життя у Львові знаходимо у працях Є. Гота, П. Горбатовського, Т. Горбачевського, Г. Чепніка та В. Козицького, З. Рашевського, А. Маршалека, А. Випих-Гавронської та інших [19; 20–22; 18; 28; 27; 29]. Зокрема, праці Є. Гота “Na wyspie Guahary: Wojciech Bogusławski i teatr lwowski 1795–1799”, Г. Чепніка та В. Козицького “Scena

lwowska (1780–1929)”, П. Горбатовського “Polskie życie teatralne we Lwowie w latach 1939–1946” і Т. Горбачевського “Польський театр у Львові у міжвоєнний період ХХ століття”, хронологічно розрізнені, але пов'язані тематично, дають можливість окреслити доволі детальну картину розвитку та діяльності польського театру у Львові, віднайти штрихи до історії львівського театру та історії театру України, біографій театральних діячів, культурних зв'язків Польщі (та Львова зокрема) і України загалом наприкінці ХVІІІ – на початку ХХ ст. [19; 21; 3].

Історію польського театру на Волині досліджували Я. Коморовський, С. Кучерепа, А. Бар, у Кам'янці-Подільському С. Коморовський, у Житомирі С. Коморовський [24–25; 7; 17]. Окремо варто виокремити праці С. Коморовського та С. Кучерепи. Робота С. Кучерепи розкриває історію процесів становлення і діяльності професійних польських театральних труп на Волині у 20–30-ті рр. ХХ ст.: Луцького міського театру імені Ю. Словацького (1924–1926) та пересувного Волинського театру (1930–1939) [20]. У працях С. Коморовського (наприклад “Polskie życie teatralne na Podolu i Wołyniu do 1863 roku”, “Teart szlachty wołyńskiej – teatr Kraszewskiego. Żytomierz 1857–1859” та ін.) досліджено діяльність польських театрів другої половини в ХІХ ст. на Київщині, Поділлі, Волині, а також у Кам'янець-Подільському, Житомирі, зокрема їх становлення, розвиток, репертуар тощо. Розвідки містять також матеріали для біографічних досліджень театральних митців, таких як Ю. Крашевський, К. Камінський, Я. Мілевський та ін. [7; 24–25].

Дослідження внеску поляків у культурно-суспільне та театральне життя України не можливе без окреслення становлення та діяльності численних польських клубів, гуртків, колективів, товариств як аматорських, так і професійних, які діяли на її території. Важливим чинником відмінності цих польських товариств і громадських організацій від інших була їх етнічна спрямованість, тяжіння до окреслення та розвитку польського культурного простору. Важливість збереження і продовження традицій знаходимо навіть у таких на перший погляд не першочергових речах для функціонування будь-якого осередку, як у питаннях перебудови будівлі. До прикладу, автором проекту перебудови Польського дому в Чернівцях керував відомий польський архітектор Франц Скворон, а оздобленням великої зали займався Конрад Гурецький.

Окремі деталі до вивчення теми можна віднайти також у працях історико-краєзнавчого характеру, які досліджують історію та культуру окремих територій, міст, театральних будівель і споруд України. Ці роботи не окреслюють цілісну картину функціонування польського театру в Україні, а лише зазначають його приналежність до загальноукраїнського культурно-суспільного процесу. Це, зокрема, роботи О. Босака та Я. Серкіза, А. Бара, Я. Коморовського та інших [1; 17; 25].

Важливі грані для висвітлення проблематики дослідження можна почерпнути у працях, присвячених архітектурі театральним будівлям і спорудам в Україні В. Проскуракова, Л. Лучко, Б. Гоя, Ю. Ямаша [11–12; 2; 16]. Особливої уваги заслуговує фундаментальна праця про архітектуру українського театру В. Проскуракова “Архітектура українського театру. Простір і дія”, яка не тільки розкриває принципи формування і розвитку українських театральних споруд, окреслює сам їх феномен у часі, дії та просторі порівняно з європейськими театральними надбаннями, але й є однією з перших у вітчизняній науці праць, що окреслює аспекти архітектури польського театру, як окремого культурно-мистецького феномену [11].

Склад джерелознавчої бази дослідження поповнили енциклопедії та словники для створення повної картини про історичне зародження та існування польського театру на теренах України. Також для цього використано інформацію з деяких Інтернет-сайтів.

Варто зазначити, що вітчизняні роботи з цієї тематики, залежно від часу та місця створення, нерідко якісно відрізняють за питомою вагою та користю для наукових досліджень, адже не залежно від поглядів та зусиль автора, праця є відбитком духу епохи, культурних, суспільних та наукових досягнень цього періоду. Нерідко можна зустріти у дослідженнях радянського періоду обмежене розкриття теми, ідеологічну заангажованість, неправдивість означення та розкриття певних понять та термінів. Видання дорадянського періоду натомість можуть містити неточності у викладі історичного тла досліджуваної проблематики та установленні причинно-наслідкових

зв'язків (залежно від місця і часу створення роботи, історичних, політичних та культурних обставин). Більшість сучасних авторів, опираючись на новітні методи дослідження, намагаються використовувати у своїх розвідках архівні, рукописні, іконографічні матеріали, якісно переосмислювати напрацювання попередніх дослідників, вносити корективи у загальноприйняту канву наукових тверджень та категорій відповідно до вимог часу та наукового прогресу. Переосмислення історичної картини досліджуваного питання, окреслення національних рис та особливостей, історичних, наукових, суспільно культурних зв'язків, сприяє формуванню якісно нового наукового тла у вивченні питань розглянутої тематики. Відповідно і сама проблематика цього дослідження, незважаючи на багатогранність та складність для всебічного висвітлення, подана у сучасних роботах нерегулярно, але на якісно новому рівні.

У масиві іноземних джерел суміжної тематики окремої праці, присвяченої темі дослідження, віднайти не вдалося. Опрацьовані зарубіжні видання, такі як праці Я. Магочі, З. Когута, З. Рашевського, за зразком вітчизняних розкривають переважно окремі аспекти досліджуваного питання. Іноземні автори зазвичай намагаються знайти паралелі з історією та культурою власних держав [26; 23; 28]. Особливістю цих робіт є змістовно-стилістичний поділ загальних понятійних категорій на такі, що мають стосунок до історії та культури певної країни чи світу загалом. Автори більшості праць оминають деталізацію характеристики культурного, політичного чи суспільного життя України та українського народу, натомість подають або загальноприйняті твердження і посилення, або наводять власний авторський погляд на події та факти, або розкривають лише аспекти, які вважають особливо знаковими для розвитку науки і культури світу чи певної країни (здебільшого країни, з якої походить автор). Серед авторів іноземних праць цієї тематики варто відзначити польських науковців Я. Гота, А. Маршалека, Випих-Гавронської та ін., дослідження яких, попри тематичне тяжіння до розкриття переважно національних питань і проблем у світлі етноцентричності, містять багато корисної інформації з архівних та довоєнних видань тощо [19; 27; 29].

Тематико-типологічний аналіз вітчизняних та зарубіжних видань з питань досліджуваної тематики

<i>Вітчизняні дослідження</i>		
<i>Тематико-типологічний вид видання</i>	<i>Основні відомості про джерело (коротка інформація про працю – автор, назва)</i>	<i>Коротка анотація</i>
1	2	3
Історія архітектури театральних просторів в Україні	1. Дудка О. “Традиції та новаторство в архітектурі харківських театрів”. 2. Проскураков В.: “Архітектура українського театру у Львові”, “Архітектура українського театру. Простір і дія”, “Український театр поміж мистецтвом, ідеологією, фінансуванням і архітектурою”, “Театри Львова”. 3. Проскураков В., Богданова Ю. “Театри і театральне життя в м. Ужгороді”. 4. Проскураков В., Лучко Л. “Incunabula архітектури українського театру”. 5. Проскураков В., Ямаш Ю. “Львівські театри. Час і архітектура”. 6. Ямаш Ю. “Архітектура театрів Львова (кінець XVIII ст. – перша половина XIX ст.)”.	1. Висвітлено історично-типологічні аспекти архітектури харківських театрів. 2. У працях В. Проскуракова комплексно та багатогранно досліджено питання архітектури українського театру загалом та архітектури львівських театрів зокрема. 3. Окреслено театральне життя м. Ужгорода, зокрема його архітектурна складова. 4. Досліджено витоки українського театального постору. 5. Висвітлено питання архітектури львівських театрів. 6. Досліджено архітектуру театрів Львова кінця XVIII ст. – першої половина XIX ст.

1	2	3
Історія українського театру	<p>1. Баран З. “Львів як осередок українського театального життя в 20-х рр. XX ст.”.</p> <p>2. Волосатих О. “Музична й театральна культура Поділля першої половини XIX століття”.</p> <p>3. Карліна О. “Театральне життя у повітових містах Волинської губернії в першій половині XIX ст.”.</p> <p>4. Костриця М. “Житомирський театр: міфи і реальність”.</p> <p>5. Лужницький Г. “Український театр”.</p> <p>6. Нога О. “Хроніки міста театрів від “Шекспіра”: театральне життя Львова 1920–1944 років”.</p> <p>7. Пилипчук Р. “Театр на західноукраїнських землях”.</p>	<p>1. Досліджено театральне життя у Львові в 1920-х рр. XX ст.</p> <p>2. Висвітлено культурне життя Поділля першої половини XIX ст., зокрема його музичний та театральний аспекти.</p> <p>3. Досліджено історію театрів на Волині в першій половині XIX ст.</p> <p>4. Робота висвітлює історію створення міського театру в Житомирі.</p> <p>5. Працю присвячено дослідженню історії українського театру.</p> <p>6. Окреслено розвиток театального мистецтва у Львові в 1920–1944 рр.</p> <p>7. Висвітлено історію театру на західноукраїнських землях.</p>
Історія польського театру на Україні	<p>1. Горбачевський Т. “Польський театр у Львові в міжвоєнний період XX століття”.</p> <p>2. Кучерепа С. “Польський театр на Волині”.</p> <p>3. Стронський Г. “Польський театр у Києві”.</p> <p>4. Томазова Н.: “Олександр Скібневський: до історії Польського театру в Києві”, “Федір Нірод та Польський театр у Києві”, “Франц Марковський: до історії Польського театру в Києві”.</p>	<p>1. Висвітлено діяльність польського театру у Львові у міжвоєнний період XX ст.</p> <p>2. Дослідження розкриває історію польського театального життя на Волині.</p> <p>3. Коротко окреслено історію становлення та діяльності польського театру в Києві.</p> <p>4. Праці Н. Томазової присвячені дослідженню польського театру в Києві.</p>
Праці історико-краєзнавчого характеру	<p>1. Босак О. “Нариси історії культури Львова (XIII – початок XXI століття)”.</p> <p>2. Кройтор Ю. “Понад півстоліття у культурі Тернопілля”.</p> <p>3. Нестайко М. “Львів мистецький (1965–1985 рр.): наука, культура, влада”.</p> <p>4. Прищепа О. “Міста Волині у другій половині XIX – на початку XX ст.”.</p>	<p>1. Досліджено культуру та історію м. Львова XIII – початку XXI ст.</p> <p>2. Висвітлено історію та культуру Тернопілля другої половини XX – початку XXI ст.</p> <p>3. Окреслено культуру, історію, науку, політику Львова другої половини XX ст.</p> <p>4. Досліджено історію міст Волині другої половини XIX – початку XX ст.</p>
Видання, присвячені дослідженню історії української культури	<p>1. Вербицька П. “Історія української культури: європейський контекст”.</p> <p>2. Годований Є. “Український світ у польському дзеркалі: українська історія і культура у сприйнятті польськомовної преси (поч. XIX – 60-ті рр. XIX ст.)”.</p> <p>3. Довжук І. “Нариси історії культури України: (до кінця XX ст.)”.</p> <p>4. Кашуба М. “Історія української культури”</p> <p>5. Огієнко І. “Українська культура”.</p> <p>6. Розовик Д. “Культурне будівництво в Україні у 1917–1920 рр.”.</p> <p>7. Хома І., Сова А., Мина Ж. “Історія української культури”.</p>	<p>1. Досліджено історію української культури, проведено паралелі із розвитком культури в Європі.</p> <p>2. Окреслено висвітлення української історії і культури на шпальтах польськомовної преси початку XIX ст. і до 60-х рр. XXI ст.</p> <p>3. Висвітлено розвиток української культури до кінця XX ст.</p> <p>4. У працях, під номерами 4, 8, автори окреслили розвиток української культури від її зародження до XXI ст.</p> <p>5. Висвітлено історію української культури від найдавніших часів до XIX ст. зокрема.</p>

1	2	3
	8. Шейко В. “Історія української культури”.	6. Досліджено розвиток культури на території України в 1917–1920 рр. 7. Окреслено розвиток української культури від найдавніших часів до сьогодення. 8. Див. анот. до позиції номер 4.
<i>Зарубіжні дослідження</i>		
Історія польського театру	Raszewski Z. “Krótka historia teatru polskiego”	Автор окреслив історію польського театру від зародження до другої половини XX ст.
Історія польського театру у Львові	1. Сепник Н., Kozicki W. “Scena lwowska (1780–1929)” . 2. Got J.: “Das österreichisch Theater in Lemberg im 18. und 19. Jahrhundert. b. I-II”, “Na wyspie Guaxary: Wojcech Bogusławski i teatr lwowski 1789 –1799”. 3. Horbatowski P. “Polskie życie teatralne we Lwowie w latach 1939–1946”. 4. Lasocka B. “Teatr lwowski w latach 1800–1842”. 5. Maresz B. “Repertuar teatru polskiego we Lwowie w latach 1886–1894”. 6. Marszalek A.: “Lwowskie przedsięwzięcia teatralne lat 1872–1886”, “Repertuar teatru polskiego we Lwowie 1875–1881”, “Repertuar teatru polskiego we Lwowie w latach 1881–1886”. 7. Wypych-Gawronska A. “Lwowski teatr operowy i operetkowy w latach 1872–1918”.	1. Львівське театральне життя, зокрема діяльність польської трупи в 1780–1929 рр. 2. Праці автора присвячені дослідженню історії львівського театру австрійського та польського періодів. 3. Висвітлено польське театральне життя у 1939–1946 рр. 4. Досліджено діяльність львівського театру 1800–1842 рр. як частини польського культурного процесу. 5. Окреслено репертуар польського театру у Львові в 1886–1894 рр. 6. Автор у своїх працях розкриває історію та діяльність польського театру у Львові в другій половині XIX ст. 7. Праця присвячена історії львівського “польського” оперного та оперетового театрів у 1872–1918 рр.
Історія польського театру в Києві	1. Башинджагян Н. “Польский революционный рабочий театр: эстетика и драматургия (театральные искания В. Вандурского и Б. Ясенского)”. 2. Filler W. “Kijowski teatr Witolda Wandurskiego”. 3. Horbatowski P.: “Polskie życie teatralne w Kijowie w latach 1905–1918”, “W szponach polityki: polskie życie teatralne w Kijowie 1919–1938”.	1. Досліджено історію польського театру у Києві у 20–30-х рр. XX ст. 2. Висвітлено діяльність польського київського театру за часів режисування В. Вандурського. 3. Автор у своїх працях окреслив польське театральне життя у Києві в першій половині XX ст.
Польський театр на Волині, Київщині, Поділлі	1. Bar A. “Teatr szlachty wołyńskiej”. 2. Komorowski J. (Коморовський Я.): “В умовах російської окупації. Польський театр на Волині, Поділлі та Київщині в XIX і на початку XX ст.”, “Polskie życie teatralne na Podolu i Wołyniu do 1863 roku”, “Teatr szlachty wołyńskiej – teatr Kraszewskiego. Żytomierz 1857-1859”.	1. Досліджено історію польського театру шляхти волинської. 2. Вчений у своїх працях досліджує питання історії польського театру на території Волині, Київщини, Поділля в XIX ст. і на початку XX ст.
Історія архітектури Львова	1. Lewicki J. “Miedzy tradycją a nowoczesnością: architektura Lwowa lat 1893–1918”. 2. Łoziński W. “Sztuka lwowska w XVI i XVII wieku. Architektura i rzeźba”.	1. Праця присвячена архітектурі Львова 1893–1918 рр. 2. Висвітлено здобутки львівського мистецтва XVI–XVII ст., зокрема у царині архітектури та різьби.

1	2	3
	<p>3. Szolginia W. "Historiografia architektury i urbanistyki dawnego Lwowa".</p> <p>4. Ther P. "Die Stadt, der Adel und das Theater. Prag und Lemberg im 19. Jahrhundert im Vergleich".</p>	<p>3. Досліджено історіографію архітектури та містобудування (урбаністики) давнього Львова.</p> <p>4. Окреслено у порівнянні історію міст Праги та Львова у XIX ст., зокрема розглянуто питання історії дворянства та театру.</p>
Історія та культура України	<p>1. Kohut Z. "Making Ukraine. Studies on Political Culture, Historical Narrative, and Identity".</p> <p>2. Magocsi P. "A History of Ukraine".</p> <p>3. Risch W. "The Ukrainian West: Culture and the Fate of Empire in Soviet Lviv".</p>	<p>1. Дослідження автора коротко окреслює історію та культуру України від зародження до сучасності.</p> <p>2. Короткий нарис присвячений дослідженню історії та культури України.</p> <p>3. Праця висвітлює історію та культуру радянського Львова.</p>

Висновки

Виокремлення наукових досліджень про архітектуру польських театрів з історії архітектури України і Польщі в окремий науковий напрям є закономірним явищем і являє собою новий етап у розвитку як української, так і польської науки і культури. Включення історико-архітектурних досліджень України в загальнокультурний контекст спочатку української держави, а потім у світовий, сприятиме розвитку науки і культури та інтеграційним процесам у світове наукове та культурне середовище. Одним із аспектів дослідження історії театральної архітектури польських громад є розкриття наукових методів дослідників та їх концепцій як важливих складових.

Для повного оцінювання проблематики у цьому дослідженні поєднано елементи історіографічної, джерелознавчої, бібліографічної та інших робіт. Без такої роботи багато надбань української історико-архітектурної науки залишаються не внесеними у широкий культурний процес. Короткий огляд праць з театральної архітектури свідчить, що, попри значні напрацювання з окремих питань, немає цілісної картини розвитку досліджень архітектури польського театру в Україні, котра врахувала б і систематизувала усі підходи та напрями. Тому подане дослідження вітчизняної та зарубіжної архітектури польського театру в Україні дасть можливість виокремити основні джерела для вивчення особливостей та відмінностей зазначеного наукового питання.

1. Босак О. *Нариси історії культури Львова (XIII – початок XXI століття) : навч. посібник / Орест Босак, Ярослав Серкіз ; М-во освіти і науки України, Українська академія друкарства. – Львів : Українська академія друкарства, 2014. – 94 с.* 2. Гой Б. В. *Україна і єврейський театр. Архітектурна складова / Б. В. Гой // Перспективні напрямки проектування житлових та громадських будівель : зб. наук. праць / під заг. ред. В. В. Куцевича. – К. : Київ ЗНДІЕП, 2006. – С. 81–84.* 3. Горбачевський Т. *Польський театр у Львові в міжвоєнний період XX століття / Т. Горбачевський // Краєзнавство. – 2012. – № 4. – С. 169–174.* 4. Дудка О. М. *Традиції та новаторство в архітектурі харківських театрів / О. М. Дудка // Коммунальное хозяйство городов. – 2009. – № 90. – С. 81–86.* 5. Карліна О. М. *Театральне життя у повітових містах Волинської губернії в першій половині XIX ст. / О. М. Карліна // Науковий вісник Східноєвропейського нац. ун-ту ім. Л. Українки. Історичні науки. – Луцьк, 2013. – № 21. – С. 27–32.* 6. Коморовський Я. *В умовах російської окупації. Польський театр на Волині, Поділлі та Київщині в XIX і на початку XX ст. / Ярослав Коморовський // Студії мистецтвознавчі. – 2008. – № 3. – С. 78–86.* 7. Кучерепа С. М. *Польський театр на Волині / С. М. Кучерепа. – Луцьк : Терен, 2005. – 115 с.* 8. Лужницький Г. *Український театр / Г. Лужницький ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, Кафедра театрознавства та акторської майстерності, Український вільний ун-т. – Львів : [б. в.], 2004. – Т. 1 : Наукові праці, статті, рецензії. – 340 с.* 9. Лужницький Г. *Український театр / Г. Лужницький ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, кафедра театрознавства та акторської*

майстерності, Український вільний ун-т. – Львів : [б. в.], 2004. – Т. 2 : Статті, рецензії. – 359 с.

10. Нога О. Хроніки міста театрів від “Шекспіра”: театральне життя Львова 1920–1944 років / Олександр Нога. – Львів : Українські технології, 2006. – 263 с.

11. Проскураков В. І. Архітектура українського театру. Простір і дія / В. І. Проскураков. – Львів : Вид-во НУ “Львівська політехніка”, 2001. – 564 с.

12. Проскураков В. Львівські театри. Час і архітектура / В. Проскураков, Ю. Ямаш. – Львів : Центр Європи, 1997. – 132 с.

13. Стронський Г. Польський театр у Києві / Генріх Стронський // Український театр. – 1992. – № 5. – С. 28–29.

14. Томазова Н. Франц Марковський: до історії Польського театру в Києві / Наталія Томазова // Студії мистецтвознавчі. – 2014. – Чис. 3. – С. 66–73.

15. Хома І. Я. Історія української культури : навч. посібник / І. Я. Хома, А. О. Сова, Ж. В. Мина ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т “Львівська політехніка”. – Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2013. – 353 с. : іл.

16. Ямаш Ю. Архітектура театрів Львова (кінець XVIII ст. – перша половина XIX ст.) : навч. посібник / Ю. Ямаш. – Львів : [б. в.], 2003. – 190 с.

17. Bar A. *Teatr szlachty wołyńskiej* / A. Bar. – Łuck : Nakł. Wołyńskiego t-wa przyjaciół nauk, 1939. – 23 s.

18. Cepnik H. *Scena lwowska (1780–1929)* / Henryk Cepnik, Władysław Kozicki. – Lwow : Nakładem Gminy, 1929. – 54 s.

19. Got J. *Na wyspie Guahary: Wojcech Bogusławski i teatr lwowski 1789–1799* / J. Got. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 1971. – 307 s.

20. Horbatowski P. *Polskie życie teatralne w Kijowie w latach 1905–1918* / Piotr Horbatowski. – Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2009. – 308 s.

21. Horbatowski P. *Polskie życie teatralne we Lwowie w latach 1939–1946* / Piotr Horbatowski // *Teatr Polski we Lwowie. Studia i materiały do dziejów teatru polskiego*. – Warszawa, 1997. – S. 10–14.

22. Horbatowski P. *W szponach polityki: polskie życie teatralne w Kijowie 1919–1938* / Piotr Horbatowski ; Polska Akademia Nauk, Komitet Badania Polonii. – Warszawa : Oficyna Naukowa, 1999. – 255 s.

23. Kohut Z. E. *Making Ukraine. Studies on Political Culture, Historical Narrative, and Identity* / Z. E. Kohut. – Edmonton ; Toronto : Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, 2011. – XV, 340 s.

24. Komorowski J. *Polskie życie teatralne na Podolu i Wołyniu do 1863 roku* / Jarosław Komorowski. – Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1985. – 204 s.

25. Komorowski J. “*Teart szlachty wołyńskiej – teatr Kraszewskiego. Żytomierz 1857–1859*” / Jarosław Komorowski // *Волинь-Житомирщина: історико-філологічний збірник з регіональних проблем*. – Луцьк, 2014. – Вип. 25. – С. 71–79.

26. Magocsi P. R. *A History of Ukraine* / Paul Robert Magocsi. – Seattle : University of Washington Press, 1997. – 784 p.

27. Marszałek A. *Repertuar teatru polskiego we Lwowie w latach 1881–1886* / A. Marszałek. – Kraków : Towarzystwo Naukowe Societas Vistulana, 1993. – 215 s.

28. Raszewski Z. *Krótką historia teatru polskiego* / Zbigniew Raszewski. – Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy. – 280 s.

29. Wypych-Gawronska A. *Lwowski teatr operowy i operetkowy w latach 1872–1918* / A. Wypych-Gawronska. – Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas, 1999. – 407 s.

R. Savchak, B. Goy

Lviv Polytechnic National University,
Department of Architectural Design

THE STATE OF STUDY OF THE ARCHITECTURE OF THE POLISH THEATER IN UKRAINE AND THE WORLD IN LITERARY SOURCES

© Savchak R., Goy B., 2018

The article outlines the state of studying the architecture of the polish theater in Ukraine and in the world. The peculiarities and differences in the study of this issue in foreign and domestic works are highlighted. It has been established that the study of the publication, depending on the time and place of creation, is not rarely highlighted in terms of specific weight and usefulness for scientific research on this topic, since, regardless of the views and efforts of the author, work is a reflection of the spirit of the era,

cultural, social and scientific achievements. of this period. Domestic and foreign publications reveal only the drawings to the outline of the theme dedicated to the architecture of the polish theater in Ukraine. The research issue, in spite of its versatility and complexity for comprehensive coverage, is partially represented in modern works at a qualitatively new level.

The isolation of scientific research on the architecture of polish theaters on the history of architecture of Ukraine and Poland in a separate scientific direction is a natural phenomenon and represents a new stage in the development of both ukrainian and polish science and culture. Inclusion of historical and architectural studies of Ukraine in the general cultural context of the first ukrainian state, and then in the world, will promote the development of science and culture and integration processes in the world scientific and cultural environment. One of the aspects of studying the history of the theatrical architecture of polish communities is the discovery of scientific methods of researchers and their concepts as important components.

For a complete assessment of the issues in this study combines elements of historiographical, source study, bibliographic and other works. Without this work, many of the achievements of ukrainian historical and architectural science remain not incorporated into a broad cultural process. A brief overview of works on theatrical architecture shows that there is no despite considerable work on specific issues, a comprehensive picture of the development of research on the architecture of the polish theater in Ukraine, which would take into account and systematize all approaches and directions. Therefore, this study of the domestic and foreign architecture of the polish theater in Ukraine will provide an opportunity to identify the main sources for studying the peculiarities and differences of this scientific issue.

Key words: sources, scientific research, architecture of the polish theater, Ukraine, world.